Archetype

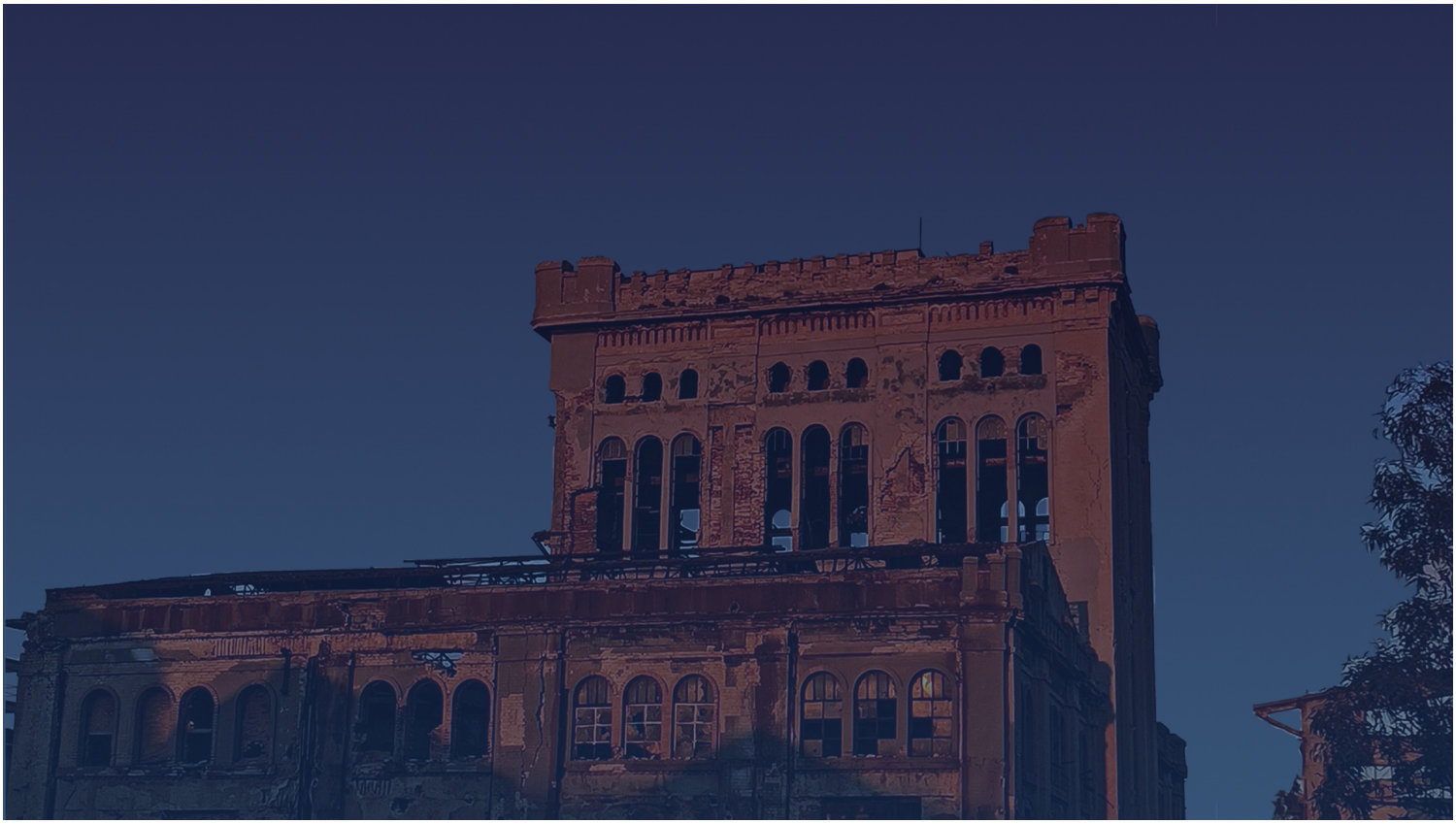

Κρόνος σε Δεύτερη Χρήση: Πυκνωτής Πολιτιστικών και Συλλογικών Δράσεων στην Ελευσίνα

Μαρία Ευθυμία Γκούμα, Αθανάσιος Πετσίνης - 17/03/2025

Διπλωματική Εργασία

Ονόματα Φοιτητών: Γκούμα Μαρία Ευθυμία, Πετσίνης Αθανάσιος
Όνομα επιβλέποντα: Ν. Αναστασόπουλος
Πανεπιστήμιο: Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο
Ημερομηνία Παρουσίασης: Σεπτέμβριος 2023

Με επίκεντρο την παλιά βιομηχανία οινοπνευματωδών «ΚΡΟΝΟΣ» στην Ελευσίνα, η παρούσα διπλωματική εργασία στοχεύει στη μεθοδολογική επανάχρηση μιας ανενεργής έκτασης της πόλης και του παραλιακού της μετώπου, προκειμένου να επιτευχθεί η πύκνωση του αστικού ιστού και η ένταξη των ανενεργών κελυφών στη

σύγχρονη ζωή της πόλης.

Η Ελευσίνα, μια πόλη 30.000 κατοίκων [εικ.1] με έντονο ιστορικό υπόβαθρο, είναι μια πόλη της οποίας η εικόνα και ο αστικός χαρακτήρας περιγράφονται από την έντονη αποβιομηχάνιση. Το γεγονός αυτό τεκμηριώνεται αφενός από μια βιωματική περιπλάνηση στην πόλη και την ανάλυση των αστικών συνθηκών σε διάφορες περιοχές και συνοικίες [εικ.2]., και αφετέρου από την πολεοδομική της εξέλιξη και οργάνωση στον χρόνο, όπως καταγράφεται στη βιβλιογραφία. Βασικά μεθοδολογικά εργαλεία για την επιλογή του τρόπου παρέμβασης στην πόλη της Ελευσίνας αποτέλεσαν οι άτυπες συζητήσεις με τους κατοίκους της, η επαφή με τις δραστηριότητες των νέων και η διοργάνωση συμμετοχικού εργαστηρίου συζήτησης με τους κατοίκους της πόλης στο πλαίσιο της "2023 Ελευσίς, Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης"[1].

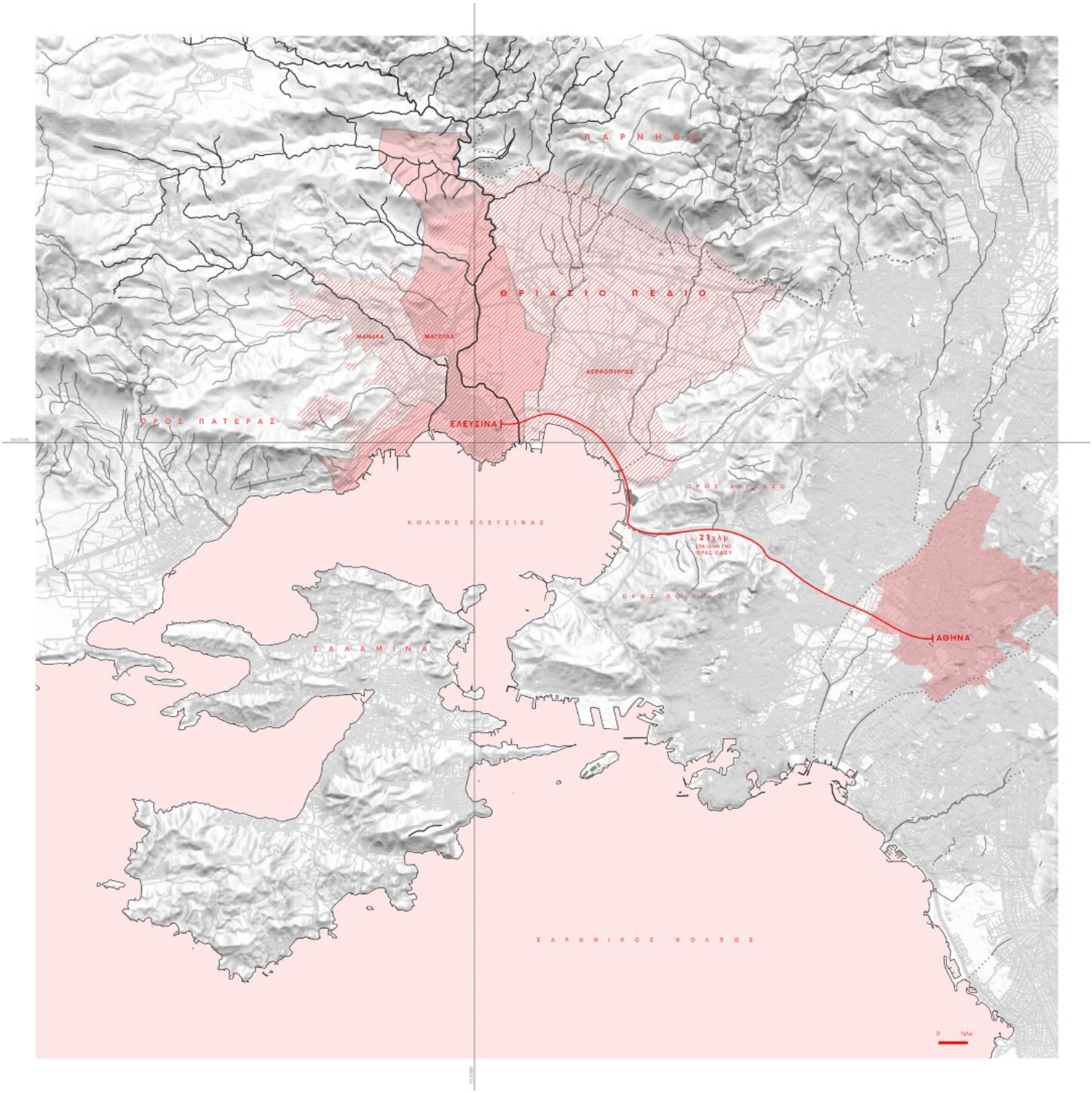

Εικ.1: Η Ελευσίνα είναι μια πόλη του Θριάσιου πεδίου που βρέχεται από τον ελευσινιακό κόλπο.

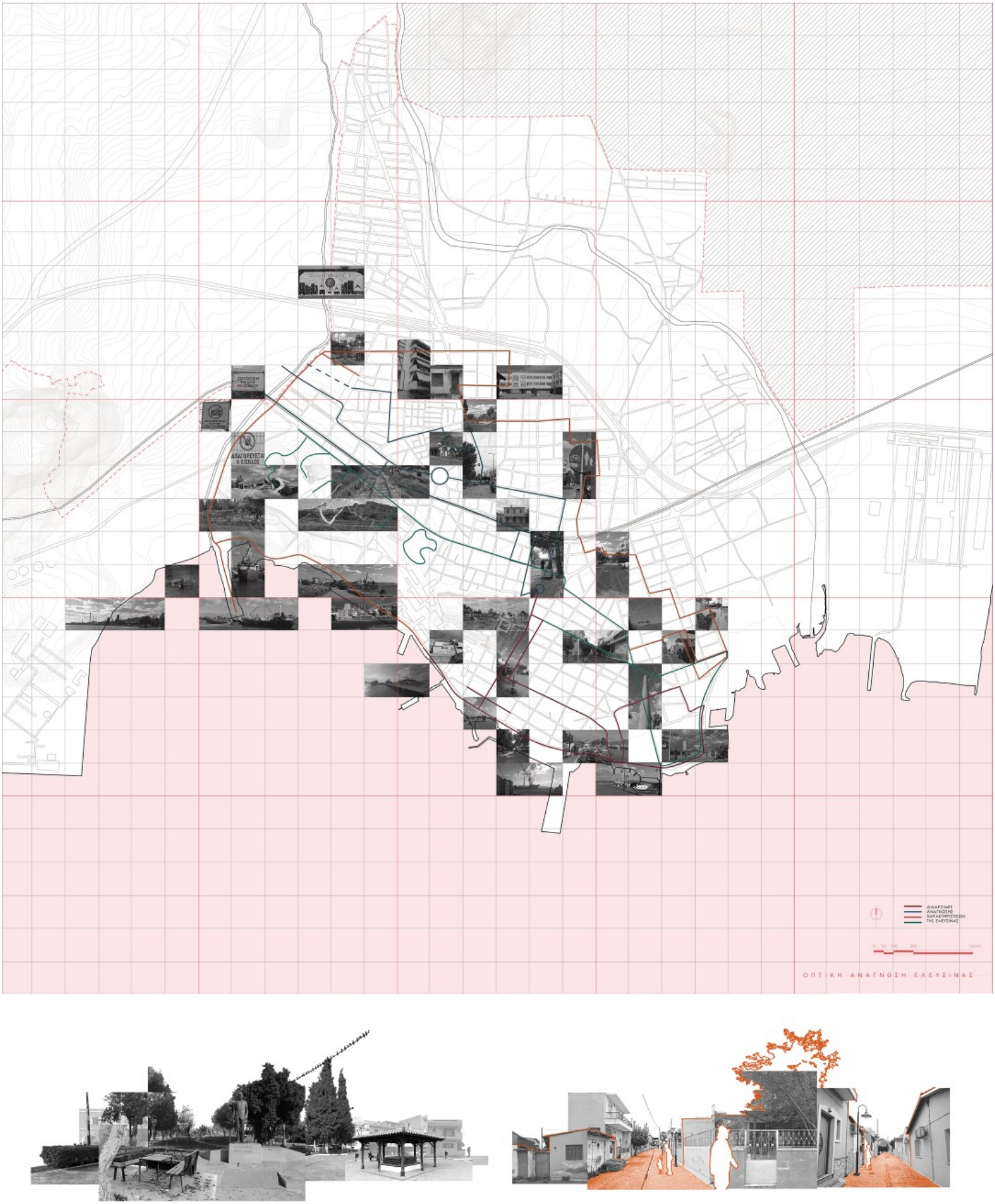

Εικ.2: Περιπλανητικές διαδρομές στην πόλη της Ελευσίνας.

Η παραπάνω ερευνητική πορεία κατέδειξε τον βαθμό στον οποίο η πόλη της Ελευσίνας βρίσκεται «περιφραγμένη» από βιομηχανίες (σε λειτουργία ή όχι), αποκομμένη από τη θάλασσα, και την έντονη ανησυχία των κατοίκων για το μέλλον του παραλιακού της μετώπου και των εγκαταλελειμμένων

βιομηχανικών μνημείων της. Το αναμφισβήτητα σημαντικότερο βιομηχανικό μνημείο της πόλης, λόγω της ιστορίας, της ταυτότητας και της συλλογικής μνήμης που περιέχει για την πόλη, είναι η βιομηχανία αλκοολούχων ποτών «ΚΡΟΝΟΣ» (1923-1986), στο νότιο-ανατολικό άκρο της Ελευσίνας [εικ.3, 4]. Στο εν λόγω βιομηχανικό συγκρότημα βρίσκονται κτηριακά κελύφη ιστορικής σημασίας, δύο εκ των οποίων είναι διατηρητέα, ωστόσο αυτό είναι περιφραγμένο και επικρατεί η εικόνα της εγκατάλειψης [εικ.5].

Το «ΚΡΟΝΟΣ» προσεγγίζεται ως μια terra incognita[2], ως ένας ανενεργός τόπος που φέρει τις δυναμικές για έναν νέο ρόλο στη δημόσια, κοινοτική και ιδιωτική ζωή της πόλης, και για να αποτελέσει τόσο έναν τόπο υπερτοπικού χαρακτήρα όσο και ένα νέο μέρος της καθημερινής ζωής της πόλης και των κατοίκων της [εικ.6].

Εικ.3: Η τοποθεσία του βιομηχανικού συγκροτήματος «ΚΡΟΝΟΣ» και ιστορικές φωτογραφίες. Πηγή: (ΑΡΙΣΤΕΡΑ) αρχείο Κατερίνας Παυλοπούλου, (ΚΕΝΤΡΟ) «πόσιμον ύδωρ», (ΔΕΞΙΑ) Μ. Παπαδοπούλου / Ντίνος Ρούσσης

Εικ.4: Ιδία σχεδιαστική και φωτογραφική τεκμηρίωση της σημερινής κατάστασης του βιομηχανικού συγκροτήματος «ΚΡΟΝΟΣ»

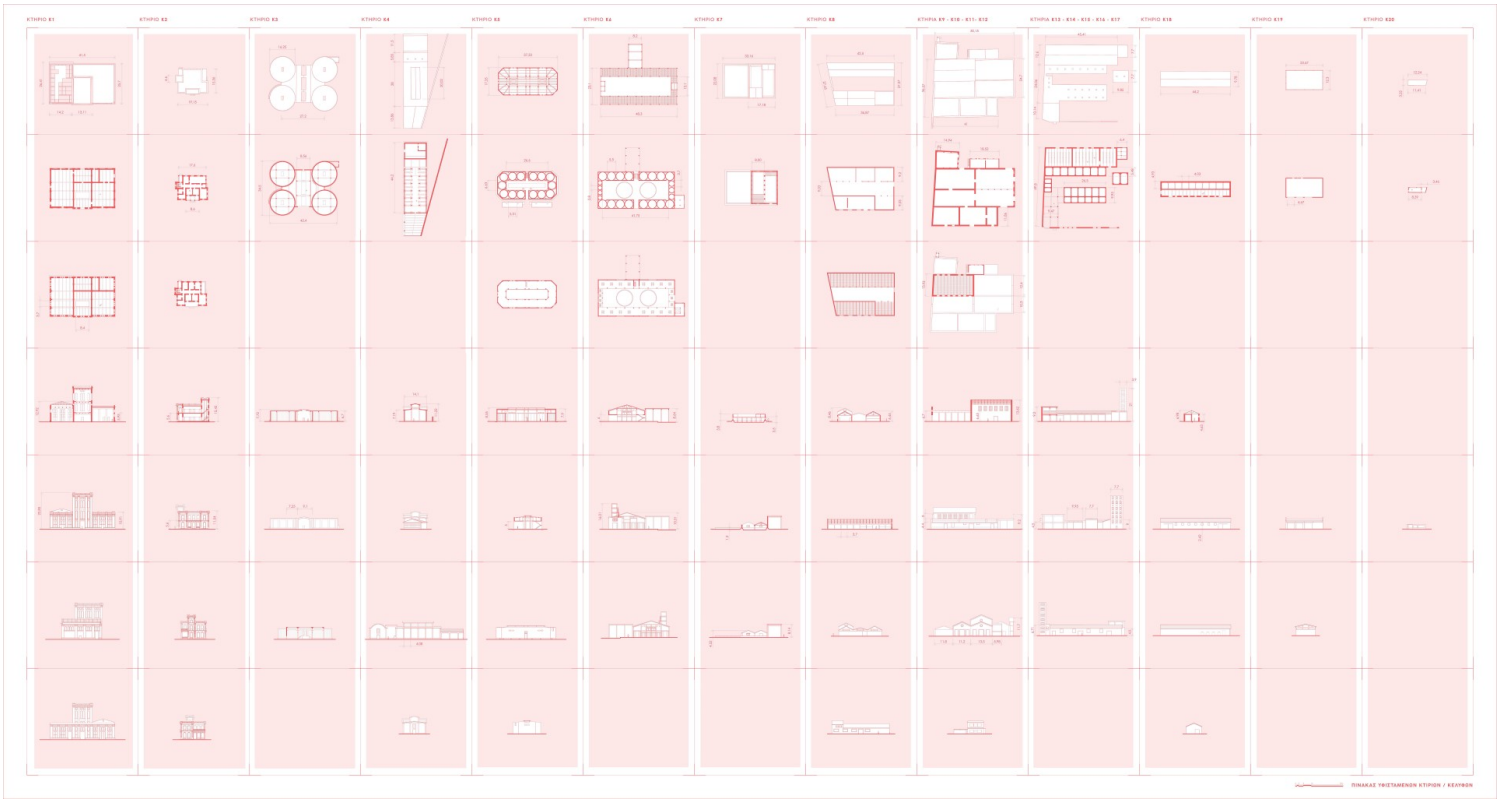

Εικ.5: Πίνακας σχεδιαστικής τεκμηρίωσης των υπαρχόντων κελυφών στη σημερινή τους κατάσταση.

care for **HOUSING**

Increasing job opportunities within the territory of Elefsina require new housing. Elefsina's Labour Centre in collaboration with the Open Care Centre for the Elderly could provide the potential for an intergenerational cohabitation for those in need of it. Living together, playing together, sharing time and doing activities together could turn out beneficial for everyone involved.

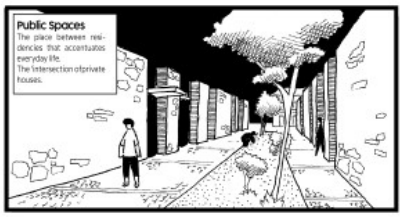

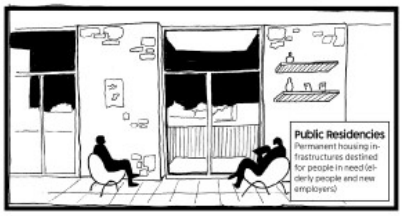

care for **WELL BEING**

Physical movement and creative activities reinforce wellness. Giving professionals space to practice and to share knowledge and habitats to keep up with a hobby, catch up with sports and get taught by those who know.

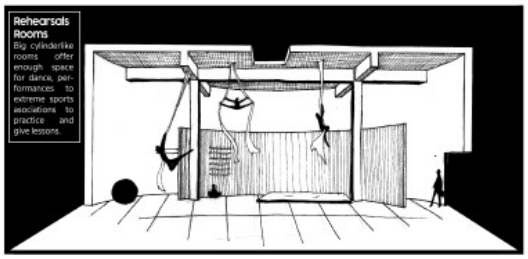

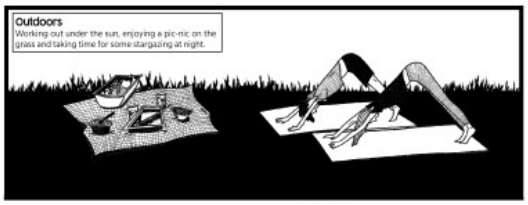

care for **CULTURE**

From the preservation of a listed ex-industrial complex to the inclusion of artistic, traditional and contemporary activities the cultural sector remains active. Cultural spaces and practices refer to anyone, local or foreign.

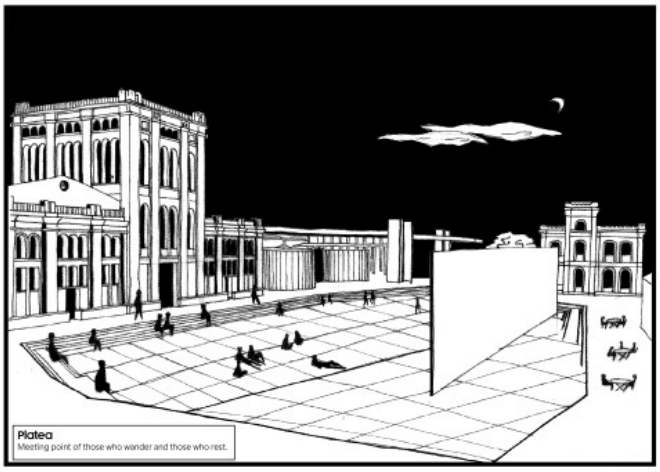

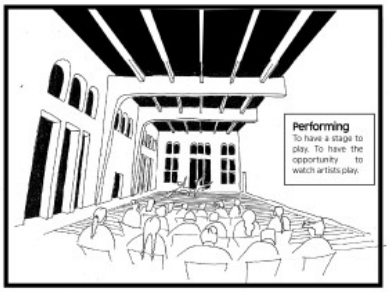

care for **NATURE**

Bridging the gap between human nature and the long lost relationship with Elefsina's natural environment. Green spaces, small parks can contribute to the microclimate of the region and urban farming practices bring people closer to earth and provide for their needs.

Εικ.6: Σενάρια επανακατοίκησης του «ΚΡΟΝΟΣ» όπως παρουσιάστηκαν στο Μυστήριο 79 Beyond the Obvious 2023, Handle with Care Agora, 2023 Ελευσίς Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης.

Το λειτουργικό πρόγραμμα της επανάχρησης πηγάζει από την ίδια την πόλη και προορίζεται για τους κατοίκους της, ενώ οργανώνεται σε επιμέρους τμήματα – ζώνες του βιομηχανικού συγκροτήματος [εικ.7]. Η δημόσια ζώνη αφορά τον υπερτοπικό και δημόσιο χαρακτήρα της πόλης, και σε αυτή προβλέπονται η πλατεία «ΚΡΟΝΟΣ», χώρος εκθέσεων, αναψυκτήριο, βιβλιοθήκη και αγορά. Η κοινοτική ζώνη αφορά την τοπική κοινότητα, και προϋποθέτει χώρους δράσης των πολιτιστικών συλλόγων, κατοικίες βραχυχρόνιας στέγασης καλλιτεχνών, αστικές καλλιέργειες και υπαίθριους χώρους παιχνιδιού. Τέλος, η ιδιωτική ζώνη αφορά τη διαγενεακή κοινωνική κατοικία με πρόβλεψη για κατοικίες νέων, οικογενειών και ηλικιωμένων, με τους απαραίτητους κοινόχρηστους χώρους και χώρους εκτόνωσης στα δώματα [εικ.8, 9].

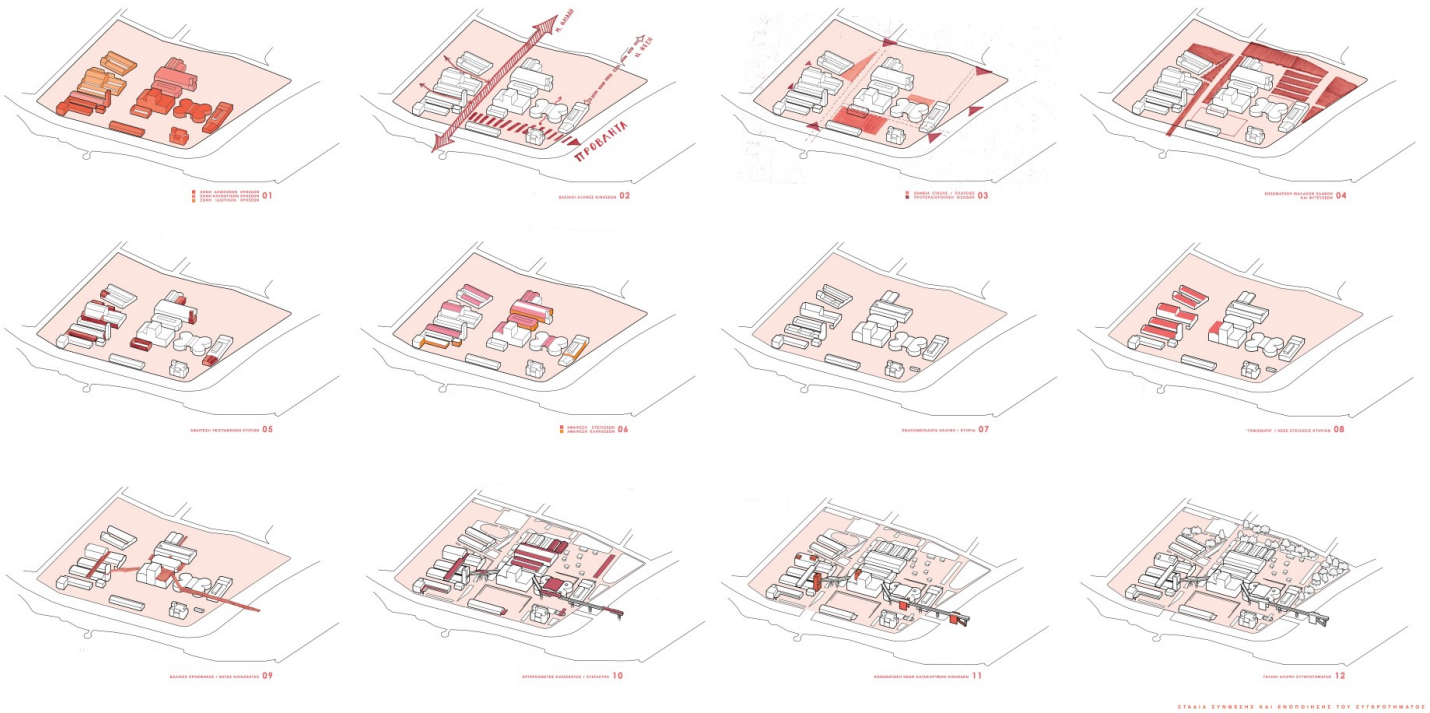

Εικ.7 Διαγράμματα επανάχρησης του «ΚΡΟΝΟΣ»

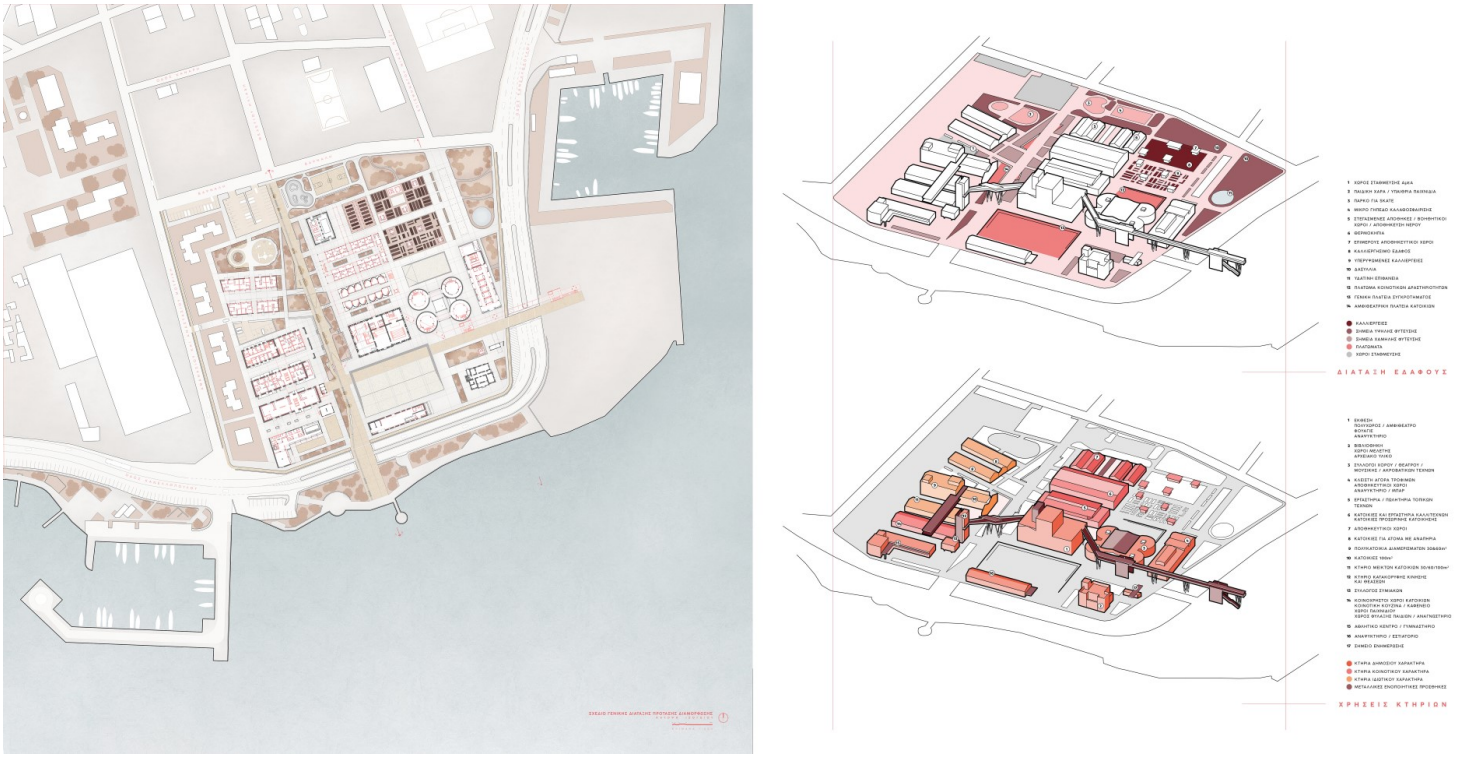

Εικ. 8 Σχέδιο γενικής διάταξης πρότασης επανάχρησης του «ΚΡΟΝΟΣ» και λειτουργικά διαγράμματα.

Εικ. 9 Μακέτα σε κλίμακα 1:500

Τα βήματα μέσω των οποίων λαμβάνει χώρα μια τέτοια διαδικασία επανάχρησης, ακολουθούν χρονικά στάδια που βασίζονται στην προοδευτική επανακατοίκηση του συνόλου από τη στιγμή που αυτό αποδίδεται στην πόλη. Η πρόταση στοχεύει στην παραγωγή μιας νέας, επιθυμητής αλλά όχι επιβαλλόμενης λειτουργίας του «ΚΡΟΝΟΣ», βασισμένης στις ανάγκες του τόπου και σε παράλληλα σενάρια κατοίκησης. Έτσι, οι παρεμβάσεις στο έδαφος και στα διάφορα κελύφη του συγκροτήματος είναι, αντιστιτικά με αυτά, ελαφριάς κατασκευής και επιδιώκουν την ενοποίηση, τη λειτουργική διασύνδεση νέων δράσεων και σημειακά την έμφαση σημασιοδότησης κελυφών και τμημάτων του συγκροτήματος [εικ.11, 12].

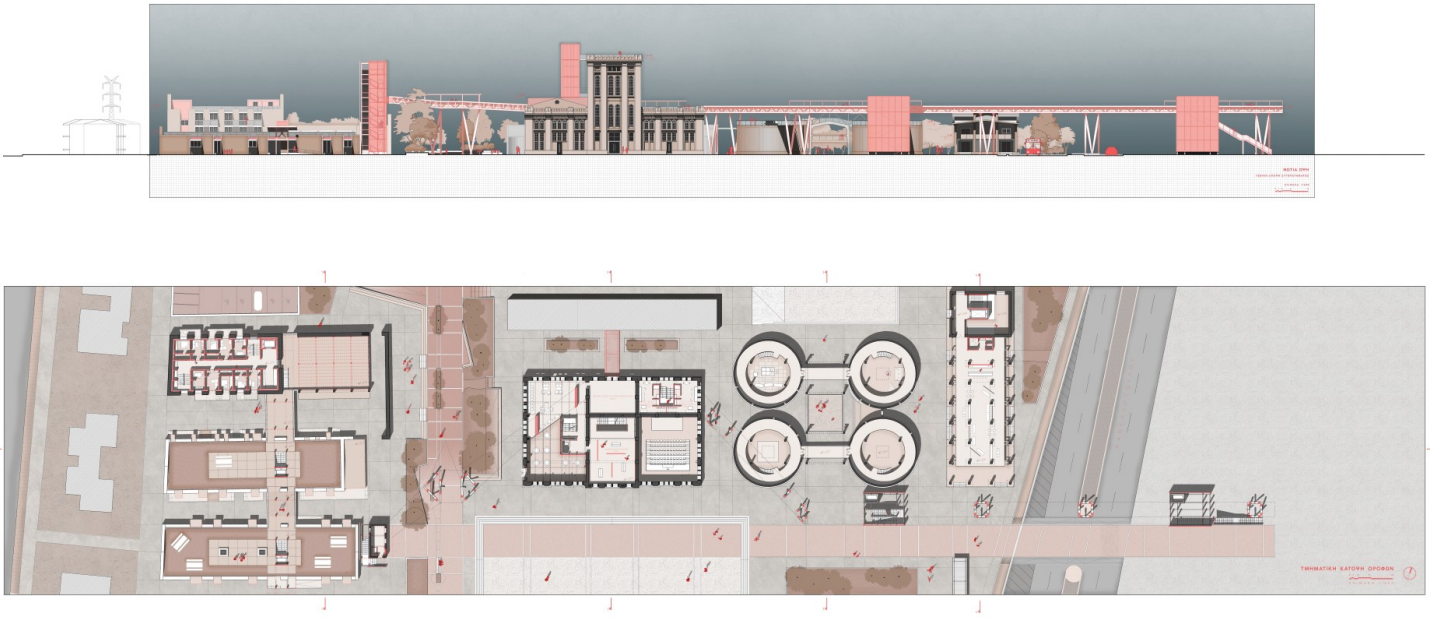

Εικ. 10 Κάτοψη και όψη τμήματος του συνόλου σε κλίμακα 1:200

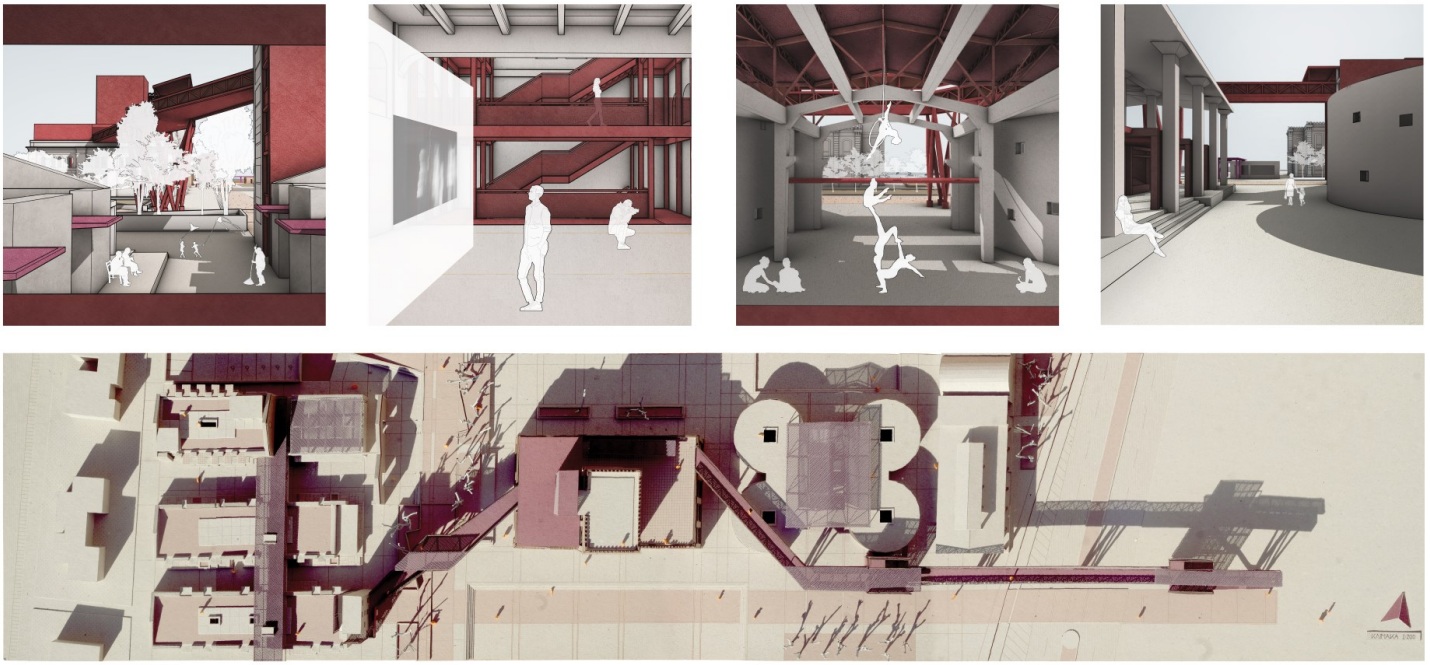

Εικ. 11 Μακέτα τμήματος του συνόλου σε κλίμακα 1:200 και επιλεγμένες λήψεις χώρων του συγκροτήματος.

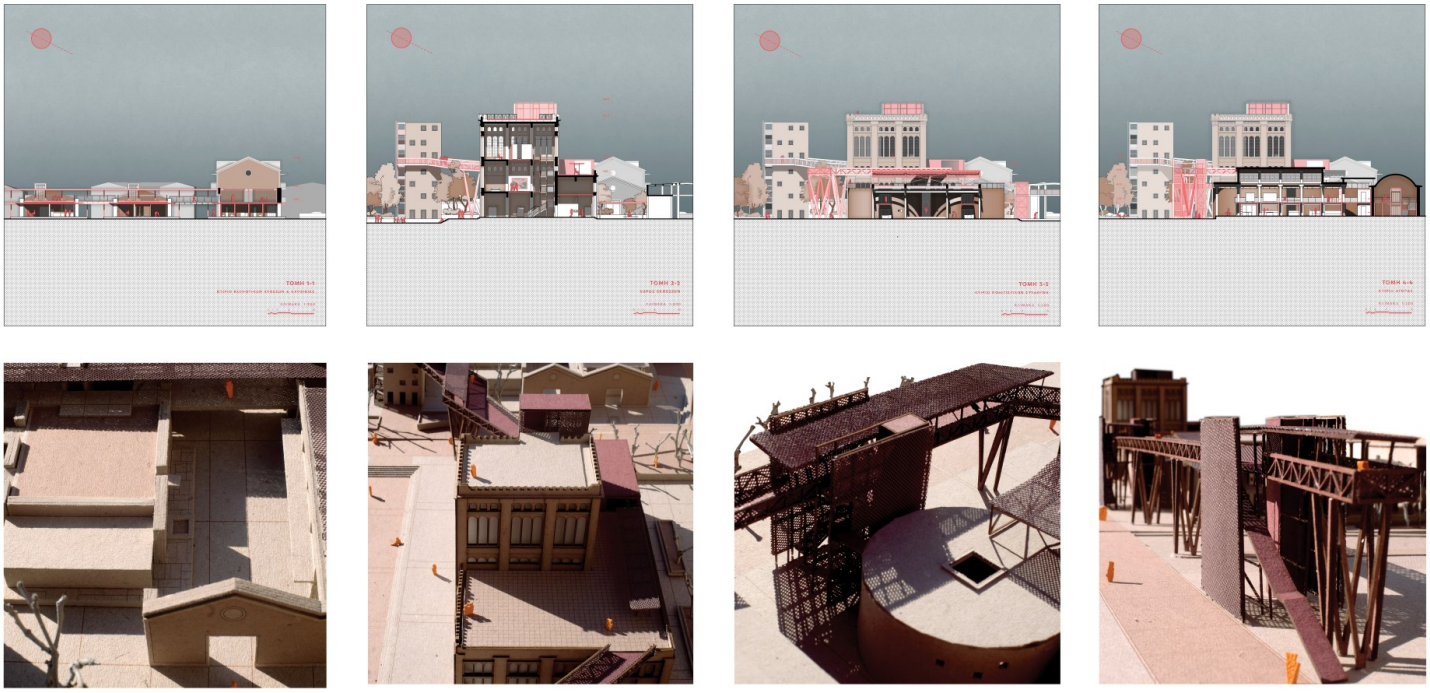

Εικ. 12 Απόψεις μακέτας και τμηματικές τομές σε κλίμακα 1:200

[1] Μυστήριο 42 Futuring Waters, Constructing Futures, Τζένη Μαρκέτου, Νίκος Αναστασόπουλος, 2023 Ελευσίς, Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης

[2] Ως τόπος άγνωστος, με την πρόθεση ανακάλυψης της σημασίας που μπορεί να του αποδοθεί για την πόλη.

Δείτε ολόκληρη την εργασία εδώ.

Title: Repurposing Kronos: A Cultural and Communal Capacitor in Elefsina
Student Name: Gkouma Maria Efthymia, Petsinis Athanasios
Name of supervisor: N. Anastasopoulos
University: National Technical University of Athens
Presentation date: September 2023

Focusing on the old alcohol industry "Kronos" in Elefsina, this thesis aims at the methodological reuse of an inactive area of the city and its coastal front in order to achieve the densification of the urban fabric and the integration of the inactive shells into the city's modern life.

Elefsina, a city of 30,000 inhabitants **[image 1]** with a strong historical background, is a city whose image and urban character is described by intense de-industrialization. This fact is verified on the one hand by an exploratory walk through the city and the analysis of urban conditions in various areas and districts **[image2]**, and on the other hand by its urban development and organisation over time, as recorded in the bibliography. The main methodological tools for determining the intervention in the city of Elefsina were informal discussions with its residents, contact with the activities of young people and the organisation of a participatory discussion workshop with the city's residents in the context of 'ELEYSIS, European Capital of Culture 2023'1.

The above research has shown the extent to which the city of Elefsina is "fenced" by industries (active or inactive), cut off from the seafront and the intense concern of the residents for the future of its coastal front

and its abandoned industrial monuments. Arguably the most important industrial monument of the city, due to the history, identity and collective memory it contains for the city, is the "KRONOS" spirits industry (1923-1986), at the south-eastern end of Elefsina **[image 3,4]**. In this industrial complex there are buildings of historical importance, two of which are listed, but the industrial complex is walled off and the image of abandonment prevails **[image 5].**

KRONOS is approached as a terra icognita2 , as an inactive place that carries the potential for a new role in the public, community and private life of the city and to become both a place of supra-local character and a new part of the daily life of the city and its inhabitants. **[image 6]**

The functional program of the reuse, originating from the city itself and intended for its inhabitants, is organized in individual sections - zones of the industrial complex **[image 7]**. The public zone concerns the supra-local and public character of the city, and in this zone there are envisaged the "KRONOS" square, an exhibition area, a refreshment room, a library and a market. The community zone concerns the local community, and requires spaces for the activities of cultural associations, short-term housing for artists, urban crops, and outdoor play areas. Finally, the private zone concerns intergenerational social housing, with provision for housing for young people, families and the elderly, with the necessary common areas and spaces of recreation on the roofs **[image 8,9]**.

The steps through which such a reuse process takes place follow time stages based on the progressive re-inhabitation of the whole from the moment it is given to the city. The proposal aims to produce a new desirable but not imposed operation of "KRONOS" based on the needs of the place and on parallel habitation scenarios. Thus, the interventions on the ground and on the different shells of the complex are, in contrast to them, lightweight and seek to unify, functionally interconnect new activities and to emphasize the significance of building shells and parts of the complex **[image 11,12].**